

**ДО
Г-Н БОИЛ БАНОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във връзка с проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизия (ЗИД на ЗРТ), разработен в изпълнение на § 21 от Заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2020 г., Съветът за електронни медии изразява следното становище:

Законът за държавния бюджет на Република България за 2020 г. възложи на министъра на културата да внесе в Министерския съвет проект на ЗИД на ЗРТ за привеждане на частта за фонд Радио и телевизия в съответствие със Закона за публичните финанси, както и за привеждане на финансирането на Българското национално радио и Българската национална телевизия в съответствие с правилата на държавните помощи.

В оповестения за обществено обсъждане законопроект Съветът отчита като положителна стъпка по-детайлното дефиниране на обществената мисия на двата национални обществени доставчика, както и на дейностите и услугите за нейното реализиране. Предложените промени водят и до преодоляване на действащия, вече остарял модел на финансиране на БНР и БНТ – посредством час програма. Законопроектът въвежда механизъм, който да доведе до справедливо и адекватно компенсиране на дейността посредством изчисляване на нетните разходи за услугите и дейностите в изпълнение на възложената обществена мисия. Предвижда се издаване на нов тип лицензии на БНТ и БНР, които да включват освен линейните и нелинейни услуги, но и другите дейности, които реализират двете медии.

Законопроектът допълва и разширява правомощията на регулатора, като му възлага функции, свързани с цялостен надзор върху двете медии в изпълнение на закона и лицензиите, с определяне и предлагане размера на субсидия, с функции на администратор на държавни помощи, с изготвяне на Методика за оценка на разходите за създаване и/или предоставяне на медийни услуги и дейности в изпълнение на чл. 6 и лицензията за възлагане на обществена услуга.

Съветът намира за необходимо да подчертае, че част от новите, вменени му дейности са нетипични за регулатора по съдържание. Разширяването на компетентностите и върху чисто финансови дейности предполага наличие на специализирана експертиза, с която той не разполага.

СЕМ категорично не приема определянето му като администратор на държавни помощи. Съгласно Закона за държавните помощи, администратор на помощ е лице, което

предоставя или управлява, включително разработва държавна помощ или минимална помощ. В този смисъл Съветът нито предоставя, нито управлява, нито разработва държавна помощ, която да получат БНР и БНТ.

Съветът многократно е подчертавал, че финансирането му през последните години е изцяло подчинено на преценката на изпълнителната власт и обезпечава (човешки и технически) минималното изпълнение на правомощията по надзор основно върху линейните услуги. В тази посока е структурирана и организацията му – с наличие на експерти, които са ангажирани по осъществяването на надзор на съдържанието. Дори и така структурирана, поради ниските възнаграждения на техническите и специализирани служби, администрацията е обезкървена.

В хода на работа на експертната група по изготвяне на законопроекта, многократно е поставян въпросът, свързан с наличие на механизми за гарантиране финансирането на регулатора. Предложението бюджетът на СЕМ да се обвърже (определя) като процент от размера на бюджетите на БНТ и БНР бе отхвърлено. Не бе възприета и възможността неговата администрация да не е част от държавната. Подчинявайки правоотношенията със служителите на Закона за държавния служител и другите нормативни актове, свързани с прилагането му, се възпрепятства предприемането на по-гъвкави мерки за структуриране на администрацията и наемане на служители. Препятства се и провеждането на по-адекватна политика за определяне на възнагражденията. Това поставя под съмнение изпълнението на новите правомощия, предвидени в законопроекта за СЕМ.

В този смисъл Съветът не приема текстовете в законопроекта, свързани с финансирането му, като същите следва да бъдат ревизирани. Освен обсъжданите в работната група варианти, друг възможен приход в бюджета могат да бъдат средствата от европейски проекти.

СЕМ намира за необходимо в законопроекта изрично да бъде подчертано, че държавата гарантира, че регулаторът разполага с подходящи финансови и човешки ресурси за ефективно изпълнение на функциите си.

Във връзка с § 12, с който се създава нов чл. 70а и се предвижда изготвяне на Методика за оценка на разходите за създаване и/или предоставяне на медийни услуги и дейности в изпълнение на чл. 6 и лицензията за възлагане на обществена услуга по чл. 42а, Съветът предлага в Преходните и заключителни разпоредби § 28 да се измени, както следва:

§ 28 В тримесечен срок от влизането в сила на закона Съветът за електронни медии, съвместно с БНТ и БНР изготвят проект на Методика по чл. 70а. Проектът се предоставя за публично обсъждане, след което се предлага на министъра на културата.

В законопроекта са предложени текстове, свързани със срока на действие на индивидуалните лицензии за радио- и телевизионна дейност. Съветът за електронни медии предлага допълване на основанията за прекратяването им. СЕМ отчита като законодателен пропуск невъзможността да бъде прекратена лицензия на лице, което е в несъстоятелност, или е в производство по обявяване в несъстоятелност или в ликвидация. В този смисъл се предлага допълване на чл. 121, ал. 1 от ЗРТ.

В рамките на работната група и във връзка с реализиране на дейностите по обществената мисия на БНТ и БНР са коментирани и приети текстове, свързани с управлението на двете медии. Практиката през годините показва, че посочените в закона основания за реализиране на отговорността на органите на управление са ограничени.

Членовете на управителните съвети и генералните директори управляват, съгласно чл. 56 от ЗРТ, на основание на договори, с които им се възлага управлението. В същото време законът не дава възможност за санкции при неизпълнение. Така се оказва, че договорите са един формален акт без правни последици от нарушаването му.

Друга особеност в управлението на медиите, която е отчитана през годините, и при БНР, и при БНТ, е свързана с разминаване на мандатите на членовете на УС с този на генералния директор.

В този смисъл работната група при Министерство на културата прие редакции на текстовете, които правят опит за преодоляване на подобни ситуации.

Съветът за електронни медии многократно е обръщал внимание и върху изискванията към генералните директори на БНР и БНТ, определени в чл. 66, ал. 1 от ЗРТ. В хипотезата на действащата норма, изискването за „трудов“ стаж е твърде ограничително и не отчита възможността едно лице да има стаж в радио-/ телевизия на друго правно основание, не само въз основа на трудово правоотношение. Съветът предлага изискването за „трудов“ да бъде заменено с „професионален“ стаж.

Съветът за електронни медии би искал да обърне внимание, че Законът за радиото и телевизията предстои да бъде изменен и с друг проект на ЗИД, внесен от Министерски съвет в Народното събрание на 30.10.2020 г. Подходът чрез няколко работни групи да се търсят законодателни промени в един и същ нормативен акт, не може да се определи като най-удачният. Съветът нееднократно е изразявал позиция, че медийното законодателство се нуждае от цялостна ревизия, отчитаща промените и спецификите на средата.

БЕТИНА ЖОТЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЕМ